

بررسی فقهی تحصیل، پرورش و انتشار خبر

مؤلف: عبدالرحمان میثقی

سرشناسه: عبدالرحمان میثاقی

عنوان و نام پدیدآور: بررسی فقهی تحصیل، پردازش و انتشار خبر

مشخصات نشر: قم؛ انتشارات پیام مهدی (عج)؛ ۱۴۰۲.

مشخصات ظاهری: ۱۷۰ ص

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: کتابنامه: ص ۱۷۰؛ همچنین به صورت زیرنویس

شناسه مجوز:

نشر پیام مهدی (عج)

بررسی فقهی تحصیل، پردازش و انتشار خبر

مؤلف / عبدالرحمان میثاقی

صفحه آرا / طاهره رجبی

طراح جلد: نرجس صادقی

ناشر / انتشارات پیام مهدی (عج)

سال و نوبت چاپ / اول / پاییز ۱۴۰۲

شمارگان / ۱۰۰۰

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۴۹۰-۱۸-۱

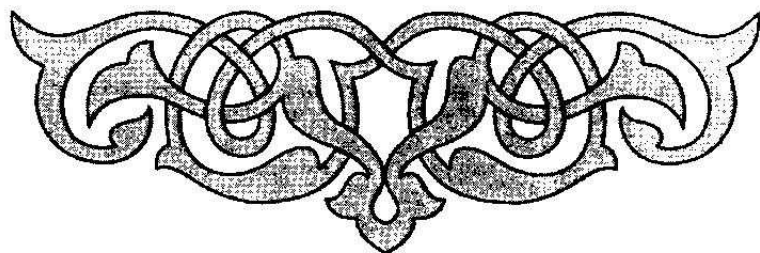
مرکز پخش: خیابان صفائیه، کوچه بیگدلی، کوچه شیرین، کوی آزاد، پلاک ۹۹

صندوق پستی: ۳۷۱۸۵-۵۶۳

دورنگار: ۰۲۵-۳۷۷۳۰۶۸۲

تلفن: ۰۲۵-۳۷۷۳۲۱۸۷

حق چاپ برای ناشر و مؤلف محفوظ است.

فهرست

مقدمه ۱۵

بخش اول: مفاهیم و کلیات

فصل اول: مفهوم شناسی ۱۹

تحصیل ۱۹

پردازش ۲۰

انتشار ۲۰

خبر ۲۱

تبیین واژه‌های مرتبط ۲۸

اطلاعات ۲۸

رسانه ۲۹

اطلاع‌رسانی ۳۰

فقه ۳۱

خبرگزاری ۳۳

مفاهیم بنیادی در خبر ۳۳

- ۳۴ روشنی خبر
- ۳۶ درستی خبر
- ۳۸ جامعیت خبر
- ۴۰ فصل دوم: کلیات
- ۴۰ گفتار اول: جایگاه خبررسانی در فقه و اصول
- ۴۱ خبر و اطلاع رسانی
- ۴۲ اهمیت نقش رسانه
- ۴۳ اهمیت خبر در مبانی فقهی
- ۴۴ گفتار دوم: جایگاه خبررسانی در حقوق موضوعه
- ۴۵ گفتار سوم: نقش خبر
- ۴۵ اطلاع رسانی برای عموم و تصمیم گیری مردم بر اساس آن اطلاع رسانی ها
- ۴۶ پیشبرد جامعه
- ۴۶ اعطای وجه مشترک ملی به افراد جامعه
- ۴۷ گفتار چهارم: کارکرد خبررسانی
- ۴۸ رهبری و هدایت افکار عمومی
- ۴۸ تفریح و سرگرمی مردم

بخش دوم: مبانی و ویژگی‌های خبر و انتشار خبر

فصل اول: مبانی و ویژگی‌های خبر	۵۳
کیفیت تهیه خبر	۵۳
دروازه‌بانی و گزینشگری اخبار	۵۴
منابع خبری	۵۸
منابع اصلی	۵۹
منابع دست‌دوم	۶۰
منابع نامشخص	۶۱
منابع متضاد	۶۲
منابع مستقل	۶۲
ارزش‌های خبری	۶۳
در برگیری	۶۳
مجاورت	۶۴
تازگی	۶۴
شهرت	۶۵
بزرگی و فراوانی تعداد و مقدار	۶۵
برخورد، اختلاف و درگیری	۶۵
استثنا و شگفتی	۶۶
ویژگی‌های خبر	۶۶
مقابله با تحریف و عملیات روانی	۶۶
رعایت عفاف و حیا و اجتناب از پخش اخبار فساد آور	۶۷

- ۶۸..... افشای اخبار دروغ
- ۷۰..... مفید بودن
- ۷۰..... نمونه‌هایی از آیات افزایش علم و آگاهی و تعالی بخشیدن به مخاطب
- ۷۰..... - دانش‌افزایی
- ۷۱..... - انذار و تبشیر
- ۷۱..... - عبرت‌آموزی و رشد معنوی آگاهی
- ۷۲..... مبانی و ویژگی‌های خبرنگار
- ۷۳..... ویژگی‌های اخلاقی خبرنگار
- ۷۴..... احساس مسئولیت اجتماعی
- ۷۵..... خبر برای همه
- ۷۶..... صداقت و واقع‌نمایی
- ۷۹..... رعایت عدالت و انصاف
- ۸۰..... استقلال و بی‌طرفی
- ۸۱..... توجه به مصالح عمومی جامعه
- ۸۱..... نرم‌گویی و بیان نیکو
- ۸۳..... ویژگی‌های مهارتی خبرنگار
- ۸۳..... شم‌خبری
- ۸۳..... تعهد در قبال مردم و مصالح جامعه
- ۸۴..... تکمیل معلومات عمومی
- ۸۴..... روابط اجتماعی مناسب
- ۸۵..... سرعت عمل

.....	تخصص	۸۵
.....	در مسیر خبر بودن	۸۶
.....	فصل دوم: مبانی و ویژگی های انتشار خبر	۸۷
.....	حق گوئی	۸۷
.....	فصاحت و شفافیت	۸۹
.....	مستند بودن خبر	۹۰
.....	واقع گوئی در اخبار	۹۰
.....	استفاده کردن از کلمات مؤدبانه	۹۱
.....	الف: موعظه حسنه	۹۱
.....	ب: امر به معروف و نهی از منکر	۹۲
.....	ج: جدال احسن	۹۲
.....	د: گفتار نیکو	۹۳
.....	تصویری بودن خبرها	۹۳
.....	ضرورت طبقه بندی اخبار	۹۴

بخش سوم: بررسی فقهی تحصیل، پردازش و انتشار خبر

.....	فصل اول احکام فقهی تحصیل خبر	۹۹
.....	حریم خصوصی دیگران:	۱۰۰
.....	الف- ممنوعیت تجسس در قرآن و روایات:	۱۰۰
.....	ب- ممنوعیت فاش کردن اسرار دیگران:	۱۰۱
.....	ج- وجوب حفظ شخصیت افراد:	۱۰۲
.....	نمونه هایی از حفظ شخصیت دیگران	۱۰۳

- توهین و تحقیر نکردن ۱۰۳
- غیبت نکردن ۱۰۴
- حفظ آبروی مسلمان ۱۰۵
- تحصیل اخبار مربوط به تضعیف اسلام و تقویت دشمن ۱۰۷
- تلاش برای ناکارآمدی دین ۱۰۹
- تلاش برای یک نومیدی فراگیر ۱۰۹
- تحصیل اخبار جعلی و کذب ۱۱۰
- الف- اخبار جعلی ۱۱۰
- ب- اخبار کذب ۱۱۱
- تحصیل علوم ضاله (گمراه کننده) ۱۱۲
- سحر ۱۱۲
- کفایت ۱۱۳
- کتب ضاله یا کتب ضلال ۱۱۳
- اخباری که تحصیل آن‌ها واجب است ۱۱۴
- اخباری که تحصیل آن‌ها ممدوح [دارای استحباب] است ۱۱۶
- اخباری که تحصیل آن‌ها مباح است ۱۱۷
- اخباری که تحصیل آن‌ها مکروه است ۱۱۷
- فصل دوم: احکام فقهی پردازش خبر ۱۱۹
- انواع پردازش خبر: ۱۲۲
- الف: پردازش به صورت تحریف: ۱۲۲
- ب: پردازش در قالب کتمان: ۱۲۳

ج: پردازش در قالب تفسیر شخصی:.....	۱۲۴
فصل سوم: احکام فقهی و حقوقی نشر خبر	۱۲۵
اجتناب از انتشار کردن اسرار حیاتی	۱۲۵
الف: نگاه آموزه های دینی	۱۲۶
ب: در نگاه فقها	۱۲۷
منع نشر کردن اکاذیب و دروغ	۱۳۴
موارد مستثنا از ممنوعیت نشر اکاذیب و دروغ	۱۳۵
الف: مواقع اضطراری	۱۳۵
ب: ایجاد اصلاح و تفاهم بین دیگران	۱۳۶
ج: برای تأمین مصالح مسلمانان	۱۳۸
اجتناب از نشر مطالب خلاف آموزه های دینی	۱۴۰
اجتناب از نشر مطالب حاوی مفاسد اخلاقی	۱۴۱
اجتناب از انتشار مطالبی ناامیدکننده	۱۴۵
اجتناب از نشر مطالب تشویق کننده به مباحث جنسی	۱۴۷
ممنوعیت انتشار شایعه	۱۴۸
اجتناب از ایجاد شبهه در جامعه	۱۵۲
سخن پایانی	۱۵۳
فهرست منابع و مآخذ	۱۵۹
الف - منابع عربی	۱۵۹
ب - منابع فارسی	۱۶۴

مقدمه

در دنیای امروز رسانه نقش ارتباطگر و واسطه‌گری دارد که در عصر حاضر انسان‌ها نه تنها از رسانه و خبر استفاده مکرر دارند بلکه حتی لحظه به لحظه در پی کسب اطلاعات و اخبار تازه و جدید درباره موضوعات متنوع من جمله موضوعات فقهی هستند و اصولاً خبر در مقام پاسخگویی به پرسش‌های اذهان جستجوگر است. در عصر ارتباطات خبر به یک محصول ارتباطی تأثیرگذار و هدایت‌کننده افکار عمومی تبدیل شده و بسیاری از کشورها، احزاب و دستجات از آن در جهت پیشبرد اهداف خود بهره‌گیری می‌کنند. خبر یا یک جریان خبری می‌تواند در یک کشور یا جهان موجی به راه انداخته و یا موجی را آرام کند. خبر می‌تواند سطح بینش و آگاهی مردم را در موضوعات مختلف تغییر اساسی دهد؛ خبر باعث خوشحالی یا سرور یک جامعه شده و یا می‌تواند جامعه‌ای را در غم و اندوه فروبرد. در این باره می‌توان به تیتراهای شاخص و تاریخی ماندگاری چون «شاه رفت»، «امام آمد» و «روح خدا به خدا پیوست» اشاره کرد. هدف از

بررسی این موضوع رسیدن به اهمیت خبر در مبانی فقهی و حقوقی است که خود مقدمه‌ای است بر بررسی روش‌های حصول خبر و نحوه پرداختن به آن؛ دقت بر صحت و سقم اخبار و بعد از آن در مراحل بعد خصوصیات شخص مخبر، موضوع خبر، روش‌های نقل خبر و اصول نقل خبر و ... است و نتیجه این تحقیق می‌تواند در مراکز خبررسانی و خبرگزاری‌های اسلامی و خبرنگاران مورداستفاده قرار گیرد. در این زمینه سه مقاله نوشته شده است که با موضوع ما تشابه مبنایی در بررسی خبر دارد اما یکی نیست که در سایت ایران داک قابل ره‌گیری و نمایش است. در یکی از رساله‌ها معنی بر این است تا نقش و تأثیرات خبر و قابلیت برخورداری آن از ارزش اقتصادی و وظایف و تکالیف خبرنگار و احکام مخاطب را در اطلاع‌رسانی و اطلاع‌یابی مورد بررسی قرار دهد. در دیگر رساله نقش حکومت اسلامی در جلوگیری از انحرافات افکار عمومی و سلامت روحی و معنوی افراد جامعه و نقش خبر در این زمینه را بحث کرده؛ و در رساله سوم عمدتاً بر تحلیل‌های حقوقی، فلسفی و ارتباطاتی خبررسانی استوار و همچنین تحلیل و استنباط از نصوص فقهی و قانونی خبر را بررسی می‌کند.